

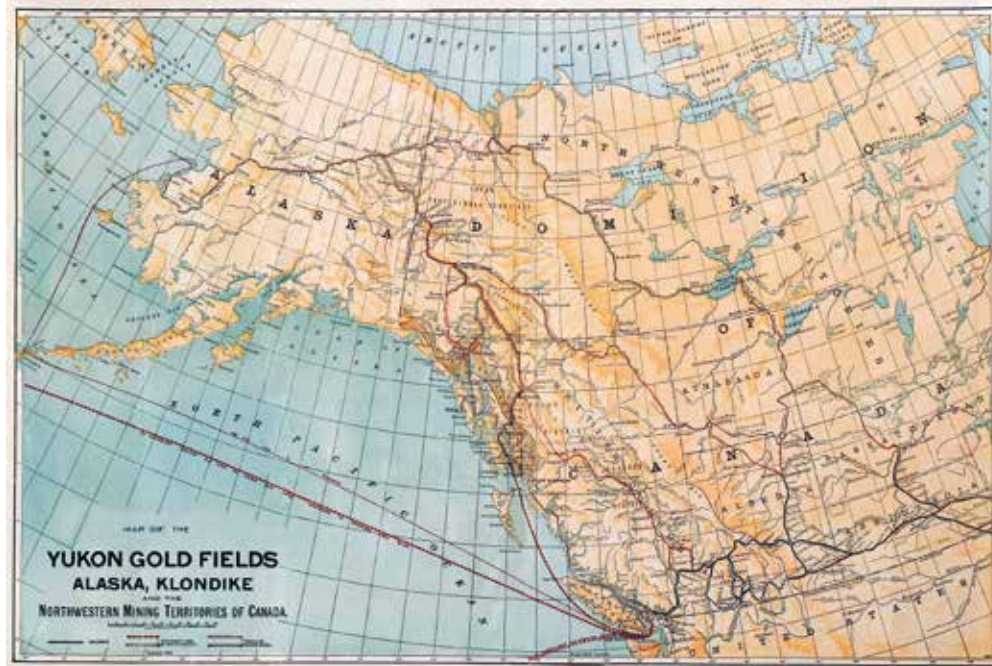
In 1896 werd goud gevonden in de Bonanza Creek, nabij Dawson City in Yukon, Canada. Toen een aantal mijnwerkers in 1897 met hun goud in Seattle aankwam, brak een goudkoorts uit die leidde tot een grote Gold Rush. Honderdduizend mannen lieten op stel en sprong alles achter zich om op jacht te gaan naar het kostbare goud. De tocht van vijftienhonderd kilometer naar het verre noorden was er een vol ontberingen. Velen hebben de goudvelden van de Klondike nooit bereikt; de weg ernaartoe bleek de grootste beproeving te zijn. Het was een avontuur dat bijna 125 jaar later nog altijd tot de verbeelding spreekt.

TEKST → ELLEN ROETMAN
FOTOGRAFIE → WIKIMEDIA COMMONS (HISTORISCH), SHUTTERSTOCK & JAAP VAN SPLUNTER

Het goud achterna en het avontuur tegemoet in Yukon

De Klondike Gold Rush

In Whitehorse stapten de goudzoekers op de raderstoomboot over de Yukon River naar Dawson City

Originele kaart uit 1898 van de Alaska en Yukon goudvelden

De Klondike Gold Rush is van grote invloed geweest op de ontwikkeling van de Yukon. Ook nu nog proef je de sfeer van die dagen als je door de stadjes loopt en de verhalen hoort over legendarische figuren uit die tijd. De Bonanza Creek bij Dawson City is veranderd in een eindeloos labyrint van omgewoelde stapels stenen en grind, maar nog altijd wordt goud gezocht én gevonden.

Stormloop

Het aanmeren van twee stoomschepen boordevol goud in San Francisco en Seattle in de zomer van 1897 ontketende de grootste goudkoorts uit de geschiedenis. Uitvalsbasis werd Seattle. De stad was per trein makkelijk bereikbaar en had via het water een goede verbinding met het noorden. Er kwam een ware stormloop op gang en iedereen deed mee: jong en oud, arm en rijk, arbeiders en loodgieters, maar ook doctoren en kantoorpersoneel. Zelfs de burgemeester van Seattle wilde zijn geluk beproeven. Het land zat op dat moment in een depressie en de goudvondst betekende voor velen hoop op een betere toekomst. Binnen een paar dagen waren alle schepen naar het noorden volgeboekt. De mannen hadden geen idee waar ze aan zouden beginnen.

Routes

Het was inmiddels winter toen de eerste avonturiers na een barre boottocht in het noorden aankwamen. Staand in de gure wind zagen ze het enorme bergmassief boven zich uit torenen, gehuld in sneeuw en ijs. De meesten realiseerden zich toen pas voor het eerst waar ze aan begonnen waren en velen boekten direct een passage naar huis. De doorzetter hadden een keuze. Er waren twee routes over de bergen:

'Er kwam een ware stormloop op gang en iedereen deed mee'

de Chilkoot Trail vanuit Dyea of de White Pass vanuit Skagway. De tocht over de Chilkoot duurde drie maanden. De klim op zich was al een enorm zware beproeving, maar wat de tocht echt tot een uitputtingsslag maakte was de ton (!) aan goederen die iedere goudzoeker bij zich moest hebben. Alleen diegenen die een jaar aan voorraden bij zich hadden, kregen toestemming van de North West Mounted Police om de Klondike in te trekken. Dit was een noodzakelijke maatregel omdat er in het binnenland praktisch niets te krijgen was en men een hongersnood wilde voorkomen. De ton goederen bestond uit voorraden en uitrusting: zakken meel, bonen, suiker, kleding, gereedschappen, kookgerei, slaaspullen, een geweer en niet te vergeten een goudpan.

Golden Stairs

Het pad begon op relatief vlak terrein, maar ging al snel de hoogte in. De mannen konden per dag maar een kleine afstand afleggen. Ze sleepten zoveel mogelijk spullen met zich mee en moesten dan weer terug om de volgende lading op te halen. Vaak moesten ze wel dertig keer heen en weer. Daarbij werkten de weersomstandigheden niet mee: het was een bijzonder strenge winter met extreem lage temperaturen en zware sneeuwstormen. Het meest zware en indrukwekkende deel van de Chilkoot is het laatste traject naar de top, een pad met een zeer steile helling, die het hele jaar door in ijs en sneeuw is gehuld. Dit zijn de Golden Stairs: een helse klimtocht

Dawson City in 1899, met de Yukon River links en de Klondike River rechts bovenaan

In de rij om je claim in te dienen voor een mijnconcessie

Een typisch mijnerskamp

Het onderkomen was spartaans

Klondikers met voorraden die op sleden met zeilen werden vervoerd langs de Chilkoot Trail

Aankomst van de stoomboot in Dawson City

met vijftienhonderd in ijs gehakte treden met slechts een ijzig touw om je aan vast te houden. Het vlakke stuk voor de Golden Stairs wordt de *Scale* genoemd. De wind jaagt er ijskoud over de vlakke, spullen raken snel ondergesneeuwd en nergens is een stronkje hout te vinden om vuur mee te maken.

Dead Horse Trail

Ook in Skagway, *Gateway to the Klondike*, kwamen duizenden gelukzoekers aan. Hier vandaan nam men de White Pass-route. Deze was weliswaar zestien kilometer langer, maar minder hoog en stijl dan de Chilkoot. De pas werd ook wel de Dead Horse Trail genoemd. Smalle paden en scherpe rotsen zorgden ervoor dat menig paard kwam te struikelen en zijn enkel brak. Veel paarden vielen er door vermoeidheid of gebroken ledematen bij neer. In totaal vonden er in die winter drieduizend paarden de dood. Lang heeft men niet van de trail gebruik kunnen maken. Binnen twee maanden was de pas door zeer intensief gebruik verwoest.

Openluchtmuseum

Na een tocht van drie maanden over de bergen, via de Chilkoot Trail of de White Pass, kwamen de mannen aan in het binnenland van Canada. Daar strandden de meesten aan de oevers van de meren Lindeman, Bennet en Tagish. Carcross is zo'n plaats waar de hele geschiedenis nog steeds voelbaar is en in dit plaatsje, bijna een soort openluchtmuseum, kun je alles goed bekijken en herbeleven. Ook hiervandaan kun je met de trein de pas bereizen. En vanuit Carcross ging het verder via de rivier naar Dawson City. Langs de rivier zie je tegenwoordig nog veel oude huisjes uit die tijd, want hier hebben ze voordat ze naar Whitehorse verder konden ook in de winter vast gezeten en moesten hun vlotten bouwen. Die moesten daarna eerst nog gekeurd worden, want anders zouden ze sowieso Whitehorse niet bereiken vanwege de Rapids.

Er waren nog altijd een kleine negenhonderd kilometer te gaan, maar ze waren gedwongen om de winter uit te zitten. Pas in de lente, als het ijs gesmolten was, konden ze verder over de rivier naar het noorden trekken. In de tussentijd probeerden ze zo goed als het ging provisorisch boten en vlotten te bouwen. Eindelijk, in mei 1898, kon de vloot uitzeilen. Op de snelstromende Yukon River werd veel verloren tijd weer ingehaald.

Moeilijke rivierpassages

Maar er zaten een paar behoorlijk moeilijke passages in de rivier, zoals vlak voor Whitehorse. Door de nauwe doorgang van de Miles Canyon in combinatie met de verraderlijke stroomver-

snellingen van de White Horse Rapids, verloren velen hun boot, voorraden en zelfs het leven. Tegenwoordig kun je hier een kijkje nemen om zo een goede indruk te krijgen van hoe spannend het moet zijn geweest voor de goudzoekers om hier doorheen te komen. Een ander groot knelpunt waren de Five Finger Rapids: vier kleine rotsachtige eilandjes die ervoor zorgden dat de Yukon River wordt opgesplitst. De stroomversnelling gaat hier zo snel, dat deze plaats bekend is geworden om de stukgeslagen boten die op weg waren naar Dawson City. Nu kun je er in een uurtje naartoe lopen, waar informatieborden over de geschiedenis van de Gold Rush en de gebeurtenissen in dit deel van de rivier vertellen. En als je de kracht van het water hier aanschouwt, dan begrijp je waarom speciale scheepsloodsen noodzakelijk waren om de boten hierdoor te krijgen. En zelfs dan blijken er nog vele boten hier vergaan te zijn. Maar als deze hindernis ook was overwonnen, dan restte er nog een lang, relatief makkelijk stuk van de Yukon River. En daar was dan eindelijk Dawson City!

Desillusie

De meeste goudzoekers bereikten Dawson City rond eind juni 1898, bijna twee jaar na de eerste vondst. Tegen die tijd waren alle claims al geruime tijd gelegd. Uitgeput en gedesillusioneerd besloten veel goudzoekers om hun uitrusting en overgebleven voorraden te verkopen om daarmee de thuisreis per stoomboot te kunnen betalen. Anderen liepen verloren en verdwaasd rond in het losbandige plaatsje. De mannen die nog wel de moed konden opbrengen om achter het goud aan te gaan, hadden vaak geen andere keus dan als mijnwerker voor een baas te gaan werken. Ze hadden het zich zo heel anders voorgesteld.

Berooid

Het einde van Klondike Gold Rush diende zich aan toen er in 1899 goud werd gevonden in Nome, Alaska. In rap tempo pakten de goudzoekers hun spullen en vertrokken. De meesten keerden een paar maanden later naar huis, nog armer dan ze waren gekomen. Zowel in Dawson City als in Skagway is het meeste geld verdiend áán de goudzoekers in plaats van dóór de goudzoekers. De aanschaf van uitrusting en voorraden, het geld gependend in de saloons, gokhallen en bordelen overtrof ruimschoots het bedrag dat aan goud werd gevonden. Er wordt vaak gezegd: van de honderdduizend mannen hebben uiteindelijk veertigduizend de Klondike bereikt. Zo'n vierduizend hebben daadwerkelijk goud gevonden, vierhonderd zijn er echt rijk van geworden, maar slecht een handjevol is erin geslaagd het fortuin te behouden.

Dredge no. 3, aan het werk op de Klondike River

Stoomschip Excelsior verlaat San Francisco voor de Klondike, juli 1897

Goldpanning tijdens de Gold Rush

Teleurgestelde goudzoekers verkopen hun schaarse bezittingen in Dawson City voordat ze huiswaarts keren in 1898

Kaart uit 1897 met Bonanza Creek bij de rode stip

Begin van de Chilkoot Trail bij Dyea

In de voetsporen van de goudzoekers over de Chilkoot Pass

The White Pass and Yukon Railroad arriveert in Carcross

Carcross Desert: de 'kleinste woestijn ter wereld'

De Klondike Highway brengt je tegenwoordig comfortabel van Skagway naar Dawson City

Klondike Highway

Tegenwoordig kun je de goudzoekers achterna reizen, zonder daar al te veel inspanningen voor te hoeven doen. De Klondike Highway brengt je comfortabel van Skagway naar Dawson City. Van het plaatsje Dyea is niet veel meer over dan een stapel oude planken en een ingestort pand, maar tot op de dag van vandaag kun je vanaf hier de Chilkoot Trail afleggen. Een ton aan goederen hoef je gelukkig niet mee te nemen, maar wel genoeg eten en drinken voor een dag of vijf, zes. Men zegt wel dat de pas *The world's longest outdoor museum* is; onderweg kom je nog allerlei voorwerpen en herdenkingsplaatsen tegen van de gedenkwaardige Trail of '98.

De andere route, over de White Pass, kreeg een tweede leven toen een aantal Britse investeerders de White Pass and Yukon Railroad ging aanleggen. De Gold Rush was toen inmiddels voorbij, maar de spoorverbinding bleef een belangrijke verbindingsroute met het noorden.

Schilderachtig

Maar of je nu met eigen vervoer of met de trein (en bus) vanuit Skagway vertrekt naar Yukon, vergeet vooral niet de nodige tijd uit te

trekken voor een bezoek aan Carcross. Dit schilderachtige plaatsje, dat vroeger Caribou Crossing heette, werd pas in 1978 door de weg ontsloten, maar heeft zijn karakter niet verloren. Je gaat hier echt terug in de tijd. Zo was Carcross een belangrijk station langs de White Pass & Yukon Railroad. Hier gingen mensen en goederen over van de trein op een van de raderstoomboten. Vanuit Carcross kun je via Bennet Lake deze historische trein nemen, maar er is zoveel meer te zien en te doen. Tegenwoordig zijn hier wandelpaden en fietsroutes naartoe, maar ook een halve dag met de kano eropuit is een aanrader. Dichte bossen met blauwgroen glinsterende meren (zoals het prachtige Emerald Lake) en een heuse woestijn (deze Carcross Desert wordt wel de 'kleinste woestijn ter wereld' genoemd), het is allemaal in de omgeving van Carcross te vinden.

Wilderness City

De volgende bestemming is Whitehorse, ook wel *The Wilderness City* genoemd. Het geheel vernieuwde MacBride Museum vertelt verhalen over legendarische goudzoekers en hier is ook te zien waar het allemaal om draaide: gouden nuggets. Verschillende muurschilderingen in

'Het aanmeren van twee stoomschepen boordevol goud ontketende de grootste goudkoorts uit de geschiedenis'

het stadje illustreren de Gold Rush met grote afbeeldingen van de trek over de Chilkoot, goudpannen, sledehonden, cancan-dansers en de gevaarlijke White Horse Rapids. Even buiten de plaats vind je de Miles Canyon, waar het heldere blauwe water door een nauwe kloof met steile wanden stroomt. Een stuk verderop ligt Canyon City. Ten tijde van de goudkoorts stelden twee vooruitziende ondernemers *tramways* in aan beide zijden van de rivier. Tegen betaling konden de fortuinzoekers hun spullen met behulp van door paarden getrokken wagens langs de stroomversnelling laten vervoeren. Er ontstond een compleet tentenkamp dat voor onderdak en vermaak zorgde, Canyon City genoemd. Een stuk rails met kar en een informatief bord herinneren nog aan die tijd.

Paris of the North

Ook in Dawson City vind je veel houten panden met *false front*-gevels, *boardwalks* en stoffige ongeplaveide wegen. Verschillende etalages zijn ingericht met historische spullen. Zo heeft de kledingwinkel kostuums, jurken en veter-schoenen uit eind negentiende eeuw uitgesteld en bij *Dawson Daily News* zijn oude kranten te zien. Zoals in elk mijnstadje draaide ook hier het leven om gokken, drank, vrouwen en vermaak. Beroemd is Klondike Kate. In het pand waar ze eens een kamer huurde huist nu een restaurant. Een stukje verderop is de Gambling Hall, het eerste legale casino van Canada. Geld moet rollen en menig goudzoeker verloor zijn goldnuggets direct weer aan de speeltafels. Hier treden de Diamond Tooth Gerties op met hun cancan-dansen. Het steegje tussen Second en Third was het officiële Red Light District. De dames deden goede zaken, want er waren 25 keer zoveel mannen als vrouwen.

Discovery Claim

Bonanza Creek, vroeger Rabbit Creek geheten, is de plaats waar het allemaal begon. Hier vind je Claim 1, ook wel Discovery Claim genoemd, de plek waar Skookum Jim, Dawson Charlie en George Carmack op 16 augustus in 1896 het eerste goud vonden. Een andere versie van de gebeurtenissen is dat de vrouw van Carmack de ontdekking deed toen ze de sokken en de onderbroeken van George in de *creek* stond te wassen, maar we zullen het bij het officiële verhaal houden. In die beginjaren waren

In de Gambling Hall, het eerste legale casino van Canada, treden de Diamond Tooth Gerties op met hun cancan-dansen

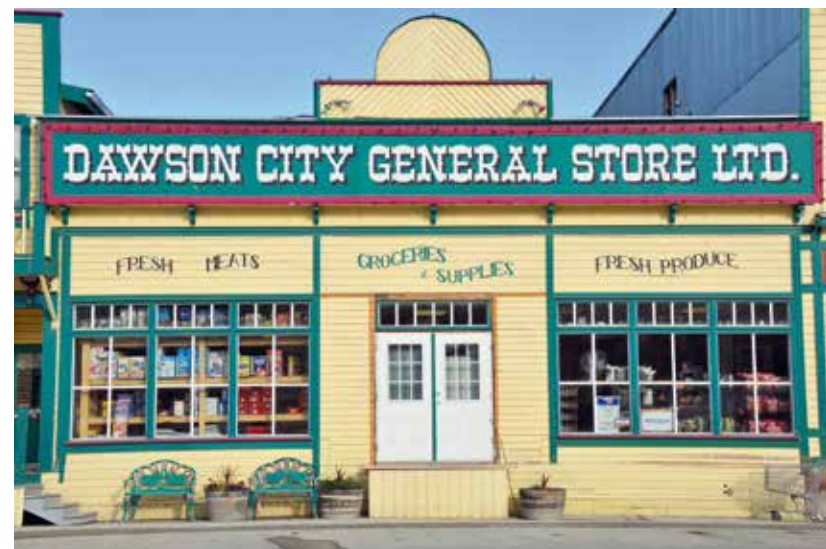
Dredge #4: enorme zuigmachines werden ingezet op zoek naar goud in de Bonanza Creek

Je kunt tegenwoordig leuk winkelen in Dawson City

Emerald Lake, een van de vele prachtige meren rondom Carcross

In Dawson City vind je veel houten panden met *false front-gevels*, *boardwalks* en stoffige ongeplaveide wegen

er twee manieren om het goud te bemachtigen: goudpannen en mijnen. Later kwamen daar monstrueuze houten machines bij, *dredges* genoemd. Hoe dat in zijn werk ging kun je zien bij Dredge 4, een kolossaal apparaat, dat langzaam door de kreken baggerde en onophoudelijk zand en stenen van de rivierbodem schepte.

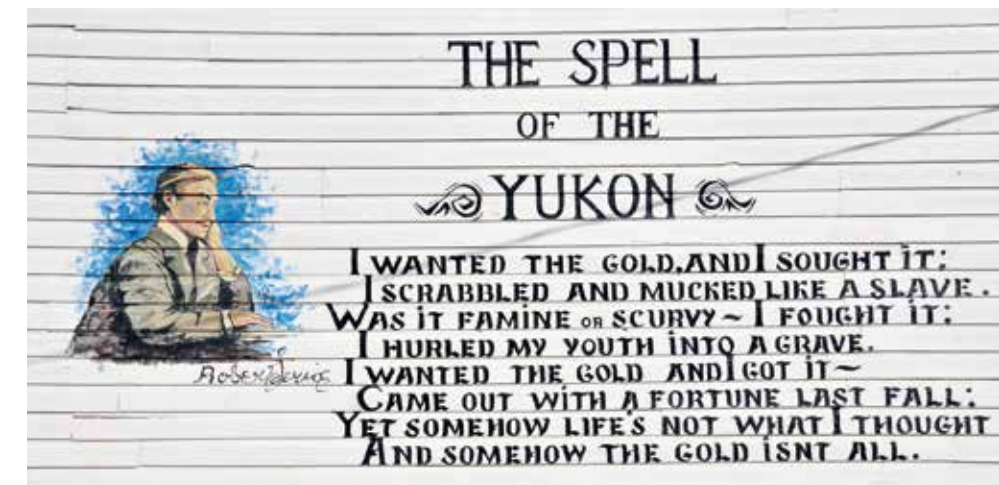
Dawson City is een van de weinige plaatsen op de wereld, die na de Gold Rush in productie is gebleven en waar ook nu nog veel goud uit de modder wordt gehaald. Maar het goudzoeken is niet voorbehouden aan commerciële bedrijven

'Tegenwoordig kun je de goudzoekers achterna reizen via de Klondike Highway'

en beroeps goudzoekers. Claim 6 (gratis) en Claim 33 (betaald en met een museum) zijn twee plekken om zelf met een goudpan aan de slag te gaan. Dus *Shake and swirl!* en veel succes!

En dit wil je natuurlijk hebben: goud in de waspan

Waarheid als een koe op de muur in Dawson City

Amateur goudzoekers proberen nog wat te vinden in de Bonanza Creek

PRAKTISCHE INFORMATIE YUKON, CANADA

Ligging en bereikbaarheid

Yukon ligt in het noordwesten van Canada. Uitvalsbasis is Whitehorse, alleen bereikbaar met een tussenstop vanuit Nederland of België.

Klimaat en beste reistijd

Yukon heeft een (sub)poolklimaat. Van half mei tot eind september loopt het toeristenseizoen. De zomer is de beste periode om dit gebied te bezoeken, waarbij het kwik tot boven de 20 graden kan komen. Tegenwoordig wordt een bezoek in de winterperiode steeds populairder.

Vervoer

In Whitehorse zijn verschillende auto- en camperverhuurbedrijven aanwezig. De camper is een prima vervoermiddel voor de Yukon. Hou er rekening mee dat je de camper niet meteen meekrijgt na aankomst, maar pas de volgende dag op kunt halen.

Klondike Gold Rush International Historic Park

Het park, opgericht in 1976, bestaat uit vier afzonderlijke delen in de USA: een bezoekerscentrum op Pioneer Square in Seattle, het historisch district in Skagway, een zeventien mijl lange corridor rond de Chilkoot Trail en een traject van de White Pass Trail. In 1998 werden daar drie Canadese onderdelen aan toegevoegd; de zestien mijl van de Chilkoot Trail aan Canadese zijde, dertig historische mijlen van de Yukon River en de Dawson City Historic Site, <https://www.nps.gov/klgo>

Klondike Highway

De Klondike Highway is ruim zeventienhonderd kilometer lang en loopt van Skagway, Alaska naar Dawson City, Canada. In Alaska staat de weg ook bekend als Alaska Route 98 (naar Trail of '98) in Canada gaat hij verder als Yukon Highway 2. Hou er rekening mee dat er een grensovergang is.

Chilkoot Trail

Alle informatie over het afleggen van de Chilkoot Trail is te vinden op: www.nps.gov, zoek op: Chilkoot Trail Permits.

White Pass and Yukon Railroad

Informatie over routes, tijden en prijzen is te vinden via: www.wpyr.com

Meer informatie

www.travel yukon.com (algemeen), www.whitehorse.ca, www.dawsoncity.ca <https://destinationcarcross.ca> Het verkeersbureau van Yukon wordt in Nederland vertegenwoordigd door ITN Marketing: info@itnmarketing.nl, +31 (0)30 693 36 82